

Ξενοφῶν · ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

1.1.1. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο,

πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος· ἐπεὶ δὲ

ἡσθένει Δαρεῖος καὶ ὑπώπτει τελευτῆν τοῦ βίου, ἐβούλετο τῶ

παῖδε ἀμφοτέρω παρεῖναι. **1.1.2.** ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος παρῶν

ἐτύγχανε· Κῦρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἧς αὐτὸν

σατράπην ἐποίησε, καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων

ὅσοι ἐς Καστωλοῦ πεδῖον ἀθροίζονται. ἀναβαίνει οὖν ὁ Κῦρος

λαβὼν Τισσαφέρνην ὡς φίλον, καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔχων

ὀπλίτας ἀνέβη τριακοσίους, ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν

Παράσιον. **1.1.3.** ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησε Δαρεῖος καὶ κατέστη εἰς

τὴν βασιλείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον

πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ. ὁ δὲ πείθεται καὶ

συλλαμβάνει Κῦρον ὡς ἀποκτενῶν· ἡ δὲ μήτηρ ἐξαιτησαμένη

αὐτὸν ἀποπέμπει πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. [...] **1.1.9.** ἄλλο δὲ

στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ τῇ κατ' ἀντιπέρας

Ἀβύδου τόνδε τὸν τρόπον. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν·

τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν

αὐτῷ μυρίους δαρεικούς. ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στράτευμα

συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων καὶ ἐπολέμει ἐκ

Χερρονήσου ὀρμώμενος τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλησποντον

οἰκοῦσι καὶ ὠφέλει τοὺς Ἕλληνας· ὥστε καὶ χρήματα

συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφήν τῶν στρατιωτῶν αἱ

Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἐκοῦσαι. τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρεφόμενον

ἐλάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα. [...] **1.2.2.** ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς

Μίλητον πολιορκούντας, καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν

αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς [...], μὴ πρόσθεν

παύσεσθαι πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. οἱ δὲ ἠδέως

ἐπείθοντο· ἐπίστευον γὰρ αὐτῷ· καὶ λαβόντες τὰ ὄπλα

παρῆσαν εἰς Σάρδεις. [...] **1.2.5.** καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ ἐπεὶ

ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

Κῦρος δὲ ἔχων οὖς εἴρηκα ὠρμάτο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ

ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι

καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν. τούτου τὸ εὖρος δύο

πλέθρα· **1.2.6.** γέφυρα δὲ ἐπὴν ἐζευγμένη πλοίοις. τοῦτον

διαβὰς ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἓνα παρασάγγας ὀκτῶ

εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην καὶ εὐδαίμονα καὶ μεγάλην.

ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ ἦκε Μένων ὁ Θετταλὸς

ὀπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους, Δόλοπας

καὶ Αἰνιᾶνας καὶ Ὀλυνθίους. **1.2.7.** ἐντεῦθεν ἐξελαύνει

σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν εἰς Κελαινάς, τῆς

Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα

Κύρω βασιλεία ἦν καὶ παραδειςος μέγας ἀγρίων θηρίων

πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ὅποτε γυμνάσαι

βούλοιτο ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους. διὰ μέσου δὲ τοῦ

παραδείσου ῥεῖ ὁ Μαίανδρος ποταμός· αἱ δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσιν

ἐκ τῶν βασιλείων· **1.2.8.** ῥεῖ δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινῶν πόλεως.

ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ

ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσίου ποταμοῦ ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει· ῥεῖ

δὲ καὶ οὗτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον·

τοῦ δεΜαρσίου τὸ εὖρος ἐστὶν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν.

ἐνταῦθα λέγεται Ἀπόλλων ἐκδειῖραι Μαρσίαν νικήσας

ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας, καὶ τὸ δέρμα κρεμάσαι ἐν τῷ ἄνθρω

ῥθεν αἰ πηγαί· διὰ δὲ τοῦτο ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσύας.

1.2.9. ἐνταῦθα Ξέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἠττηθεὶς τῇ μάχῃ

ἀπεχώρει, λέγεται οἰκοδομῆσαι ταῦτά τε τὰ βασίλεια καὶ τὴν

Κελαινῶν ἀκρόπολιν. ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας

τριάκοντα· καὶ ἦκε Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἔχων

ὀπλίτας χιλίους καὶ πελταστὰς Θρᾶκας ὀκτακοσίους καὶ

τοξότας Κρηῆτας διακοσίους. ἅμα δὲ καὶ Σῶσις παρῆν ὁ

Συρακόσιος ἔχων ὀπλίτας τριακοσίους, καὶ Σοφαίνετος

Ἀρκάδας ἔχων ὀπλίτας χιλίους. καὶ ἔνταυθα Κῦρος ἐξέτασιν

καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ

ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὀπλίται μὲν μύριοι χίλιοι, πελτασταὶ δὲ

ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. [...] **1.2.11.** ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς

δύο παρασάγγας δώδεκα ἐς Κεράμων ἀγοράν, πόλιν

οἰκουμένην, ἐσχάτην πρὸς τῇ Μυσία χώρα. ἐντεῦθεν

ἐξελαύνει σταθμούς τρεῖς παρασάγγας τριάκοντα εἰς

Καῦστρου πεδῖον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας

πέντε· καὶ τοῖς στρατιώταις ὠφείλετο μισθὸς πλεον ἢ τριῶν

μηνῶν, καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπήτουν. ὁ δὲ

ἐλπίδας λέγων διῆγε καὶ δῆλος ἦν ἀνιώμενος· οὐ γὰρ ἦν πρὸς

τοῦ Κύρου τρόπου ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι. **1.2.12.** ἐνταῦθα

ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Συεννέσιος γυνὴ τοῦ Κιλικῶν βασιλέως

παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγετο Κύρω δοῦναι χρήματα πολλά. τῇ δ'

οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν.

εἶχε δὲ ἡ Κίλισσα φυλακὴν [καὶ φύλακας] περὶ αὐτὴν Κίλικας

καὶ Ἀσπενδίους· ἐλέγετο δὲ καὶ συγγενέσθαι Κῦρον τῇ

Κιλίση. **1.2.13.** ἐντεῦθεν δὲ ἐλαύνει σταθμοὺς δύο

παρασάγγας δέκα εἰς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα

ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη ἡ Μίδου καλουμένη τοῦ Φρυγῶν

βασιλέως, ἐφ' ἣ λέγεται Μίδας τὸν Σάτυρον θηρεῦσαι οἴνω

κεράσας αὐτήν. [...] **1.2.16.** ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρῶτον μὲν

τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατὰ ἴλας καὶ

κατὰ τάξεις· εἶτα δὲ τοὺς Ἕλληνας, παρελαύνων ἐφ' ἄρματος

καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἄρμαμάξης. εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ

καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας

ἐκκεκαλυμμένας. **1.2.17.** ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας

τὸ ἄρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τὸν

ἐρμηνέα παρὰ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐκέλευσε

προβαλέσθαι τὰ ὄπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. οἱ

δὲ ταῦτα προεῖπον τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε,

προβαλόμενοι τὰ ὄπλα ἐπῆσαν. ἐκ δὲ τούτου θᾶπτον

προϊόντων σὺν κραυγῇ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγένετο

τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος

πολύς, **1.2.18.** καὶ ἦ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἄρμαμάξης καὶ

οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς καταλιπόντες τὰ ὄνια ἔφυγον. οἱ δὲ Ἕλληνες

σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηναὺς ἦλθον. ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν

λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος ἐθαύμασε.

Κῦρος δὲ ἦσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον

ιδῶν. [...] **1.4.11.** ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς

παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν, ὄντα

τὸ εὖρος τεττάρων σταδίων· καὶ πόλις αὐτόθι ᾠκεῖτο μεγάλη

καὶ εὐδαίμων Θάψακος ὄνομα. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας πέντε.

καὶ Κῦρος μεταπεμψάμενος τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων

ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν εἰς Βαβυλῶνα·

καὶ κελεύει αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς στρατιώταις καὶ

ἀναπείθειν ἔπεσθαι. **1.4.12.** οἱ δὲ ποιήσαντες ἐκκλησίαν

ἀπήγγελλον ταῦτα· οἱ δὲ στρατιῶται ἐχαλέπαινον τοῖς

στρατηγοῖς, καὶ ἔφασαν αὐτοὺς πάλαι ταῦτ' εἰδότας κρύπτειν,

καὶ οὐκ ἔφασαν ἰέναι, ἐὰν μή τις αὐτοῖς χρήματα δίδῳ, ὥσπερ

τοῖς προτέροις μετὰ Κύρου ἀναβᾶσι παρὰ τὸν πατέρα τοῦ

Κύρου, καὶ ταῦτα οὐκ ἐπὶ μάχην ἰόντων, ἀλλὰ καλοῦντος τοῦ

πατρὸς Κῦρον. [...] **1.7.1.** Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς

Βαβυλωνίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δώδεκα. ἐν δὲ τῷ

τρίτῳ σταθμῷ Κῦρος ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν

βαρβάρων ἐν τῷ πεδίῳ περὶ μέσας νύκτας· ἐδόκει γὰρ εἰς τὴν

ἐπιούσαν ἕω ἥξειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχομένον·

καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι, Μένωνα

δὲ τὸν Θετταλὸν τοῦ εὐωνύμου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἑαυτοῦ διέταξε.

1.7.2. μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἅμα τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἦκοντες

αυτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἀπήγγελλον Κύρῳ περὶ

τῆς βασιλέως στρατιᾶς. Κῦρος δὲ συγκαλέσας τοὺς

στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων συνεβουλεύετό τε

πῶς ἂν τὴν μάχην ποιοῖτο καὶ αὐτὸς παρήνει θαρρύνων

τοιάδε. [...] **1.8.1.** Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ

πλησίον ἦν ὁ σταθμὸς ἔνθα ἔμελλε καταλύειν, ἠνίκα

Πατηγύας, ἀνὴρ Πέρσης τῶν ἀμφὶ Κῦρον χρηστός,

προφαίνεται ἐλαύνων ἀνὰ κράτος ἰδροῦντι τῷ ἵππῳ, καὶ εὐθύς

πᾶσιν οἷς ἐνετύγχανεν ἐβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ ἑλληνικῶς

ὅτι βασιλεὺς σὺν στρατεύματι πολλῶ προσέρχεται ὡς εἰς

μάχην παρεσκευασμένος. **1.8.2.** ἔνθα δὴ πολὺς τάραχος

ἐγένετο· αὐτίκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἕλληνες καὶ πάντες δὲ

ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσεῖσθαι. **1.8.3.** Κῦρός τε καταπηδήσας

ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνεδύετο καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν

ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι

παρήγγελλεν ἐξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ

τάξιν ἕκαστον.[...] **1.8.12.** καὶ ἐν τούτῳ Κῦρος παρελαύνων

αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ ἑρμηνεῖ καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι τῷ

Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν

πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη· κἂν τοῦτ', ἔφη, νικῶμεν,

πάνθ' ἡμῖν πεποίηται. **1.8.13.** ὁρῶν δὲ ὁ Κλέαρχος τὸ μέσον

στῆφος καὶ ἀκούων Κύρου ἔξω ὄντα τοῦ Ἑλληνικοῦ εὐωνύμου

βασιλέα (τοσοῦτον γὰρ πλήθει περιῆν βασιλεὺς ὥστε μέσον

τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου εὐωνύμου ἔξω ἦν) ἀλλ' ὅμως ὁ

Κλέαρχος οὐκ ἤθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν

κέρας, φοβούμενος μὴ κυκλωθεῖη ἑκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ

ἀπεκρίνατο ὅτι αὐτῷ μέλει ὅπως καλῶς ἔχοι. [...] **1.9.1.** Κῦρος

μὲν οὖν οὕτως ἐτελεύτησεν, ἀνὴρ ὢν Περσῶν τῶν μετὰ Κῦρον

τὸν ἀρχαῖον γενομένων βασιλικώτατός τε καὶ ἄρχειν

ἀξιώτατος, ὡς παρὰ πάντων ὁμολογεῖται τῶν Κύρου

δοκούντων ἐν πείρᾳ γενέσθαι. **1.9.2.** πρῶτον μὲν γὰρ ἔτι παῖς

ὢν, ὅτ' ἐπαιδεύετο καὶ σὺν τῷ ἀδελφῷ καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις

παισί, πάντων πάντα κράτιστος ἐνομίζετο. [...] **1.9.6.** ἐπεὶ δὲ τῇ
ἡλικίᾳ ἔπρεπε, καὶ φιλοθηρότατος ἦν καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι
φιλοκινδυνό-τατος. καὶ ἄρκτον ποτὲ ἐπιφερομένην οὐκ
ἔτρεσεν, ἀλλὰ συμπεσὼν κατεσπάσθη ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ τὰ
μὲν ἔπαθεν, ὧν καὶ τὰς ὠτειλάς εἶχεν, τέλος δὲ κατέκανε· καὶ
τὸν πρῶτον μέντοι βοηθήσαντα πολλοῖς μακαριστὸν
ἐποίησεν.